

Temps d'Escola · 2

PRIMAVERA 2017

Eina didàctica per a l'aula aragonesa de parla catalana

Edita: Iniciativa Cultural de la Franja

Coordinació:

Pietro Cucalón Miñana

Pepa Nogués Furió

M. Luisa Boren Gómez

Disseny/impressió:

Terès & Antolín

Dip. Legal:

TE-189-2016

En commemoració del Dia de la Llengua Materna els centres educatius aragonesos han realitzat un seguit d'activitats programades per aquest esdeveniment i de les quals fem una acurada selecció.

L'associació ASCUMA va lliurar exemplars del còmic Bernat Corremón al Matarranya a totes els centres educatius d'infantil, primària i secundària dels pobles de la conca del riu Matarranya.

Participació dels pares i alumnes del CEIP "M. Moliner" (Fraga III) de Fraga en la filmació a Osca de l'espot publicitari sobre la llengua materna del Govern d'Aragó.

Xarrada de Carmeta Pallarés de La Ginebrosa sobre oficis i jocs tradicionals als alumnes del CRA "Olea".

Els alumnes de 4rt, 5è i 6è del CRA Matarranya de Massalió, Calaceit i La Vall del Tormo van parlar a Ràdio Matarranya sobre la seua llengua materna i van llegir poesies d'autors aragonesos.

Els alumnes del CEIP "San José de Calasanz" de Fraga van fer pòsters i receptes de cuina amb les tradicions amb cançons i receptes de cuina en la llengua materna de l'alumnat.

l'IES Bajo Cinca va treballar a l'aula amb els alumnes de català de tots els cursos, reflexionant i analitzant sobre les diferents llengües que estan presents al centre, de la llengua materna de cadascú, de la nostra pròpia llengua, com a part de la nostra identitat com a persones, i que com a tal, ha de ser conservada i respectada. Amb tot el material elaborat s'ha confeccionat un mural que vol representar les poblacions de la nostra comarca, d'on prové el nostre alumnat.

Charrar, hablar, parlar...

Dintre de les actes institucionals del Dia Internacional de la Llengua Materna d'enguany, La Direcció General de Política Lingüística del Govern d'Aragó va fer la presentació oficial de la pàgina web: "web de les llengües d'Aragó" amb continguts molt interessants de la llengua aragonesa i la llengua catalana a l'Aragó. www.lenguasdearagon.org

Experiències escolars: Programa "Jesús Moncada"

Aquest curs escolar hem recuperat el Programa "Jesús Moncada" on han participat 30 centres educatius en la Modalitat A i 7 centres en la Modalitat B, de totes les etapes de l'ensenyament. Ací podem veure algunes de les activitats desenvolupades.

"Origami en català" al CEIP "San Miguel" de Tamarit de Llitera. Alumnes de 4t de primària

"Taller de Fang" a la Ginebrosa, del CRA "Olea"

"Dites i rodolins, dels pagesos més fins". Alumnes del CEIP "M. Moliner" (Fraga III) dintre del projecte: "Salud - Health - Salut"

"Taller de fang" al CEIP "Virgen del Portal" de Maella. Alumnes de 5é i 6é de primària

Enguany s'han incorporat al Projecte Moncada les Escoles Oficials d'Idiomes "Taller de Plantes Medicinals i Destil·lació". Departament de català de l'EOI d'Alcanyís.

"Poesia de la Franja". Departament de català de l'EOI "F. L. Carreter" de Saragossa.

"Sabó casolà". Departament de català de l'EOI "Ignacio Luzán" de Montsó.

Raconet poètic

Alumnes del CRA "Matarranya" de Calaceit van il·lustrar poesies dels poetes Tomás Bosque i Juli Micolau.

A llevant tinc un amic que mai el veig d'on estic. A llevant tinc un espill on la lluna té l'orgull de mirar-se cada nit.

Muntanyes del sec Maestrat que us quedeu tota la brisa, per vosaltres no vedem teronjals ni platges d'arena llisa. Pescador de mar endins: lo treball de la sardina, és tan dur com la llaurada i a l'hivern collir l'oliva?

Que us pàgon bé la captura Que ens pàgon bé la collida!

MARIA

Tomàs Bosque

RIMES

La caixa, la reixa.
La faixa, la cuixa.
La queixa, la lleixa.
La coixa, cuixot.

Juli Micolau

Març

Al març s'acaba l'hivern
I comença el vent,
l'hivern entén
que ja no és el seu temps,
la primavera surt
de mica en mica vergonyosa,
creixen les flors
amb un munt de colors,

és el meu aniversari
i empleno l'armari,
puc menjar pastís
i jugar amb els meus amics.

Candela,
3r de primària
CEIP San Jose de Calasanz
de Fraga

Alumnes de 3r de primària. CRA "Altorríod" d'El Torricó

Miniprojectes

Durant el mes de desembre, a l'escola Ceip Fraga III (Maria Moliner) de Fraga hem estat realitzant moltes activitats relacionades amb el Nadal. Vam "cagar" el Tronc i com que estava molt ben alimentat ens va "cagar" coses xulíssimes a tots els xiquets d'infantil: llapis, retoladors per estampar i purpurines de tots els colors

Els alumnes de 1r i 2n de la ESO de l'IES Matarraña van realitzar una recerca sobre el Tronc de Nadal van realitzar una entrevista a una persona gran de la seua població sobre esta tradició popular nadalenca que encara és viva a la majoria de cases de la comarca. Així vam poder recollir l'explicació sobre este costum i també les diferències a cada poble. La cançoneta era molt similar a totes les poblacions:
Tronc de Nadal, caga torró i pixa vi blanc, si no cagues te seguirem pegant

Activitats

Alumnes de Batxillerat de l'IES "Bajo Cinca" de Fraga i de 4t d'ESO de la SIES de Mequinensa en una visita guiada a les instal·lacions de la cadena autonòmica catalana TV3, ubicades a Sant Joan Despi.

Els alumnes de català de 1r d'ESO de l'IES "Ramon J. Sender" de Fraga i els de 1r i 2n d'ESO de l'IES "Matarraña" van fer una trobada d'intercanvi cultural a Lleida. Van xalar amb una gimcana de jocs tradicionals del Matarranya i van assistir al Festival Internacional de Cinema d'Animació (ANIMAC).

Alumnes del CEIP "San José de Calasanz" participant en el programa "Les Escoles de la Milla" que aborda el problema de l'obesitat infantil. Com recórrer 1.600 metres de la forma més divertida....!

"Memòria d'Exilis i Retorns" a l'IES "Bajo Cinca" de Fraga. Alumnes de 4t. d'ESO.

Opinió

La nova normativa del català redueix els accents diacrítics

S'ha redactat una nova normativa per a la llengua catalana que intenta simplificar moltes coses. Una de les més importants és que redueix el nombre d'accents diacrítics: dels 150 que hi havia fins ara es passarà a només 14.

Els alumnes que cursem l'assignatura de català a l'institut aplaudim esta reducció dels accents diacrítics. Per nosaltres és molt complicat aprendre tots els accents i estem a favor d'este canvi.

Cursem català des de 1r de primària, però fins a l'institut no vam saber què eren. Cada any ens n'ensenyen alguns, però mai tots ja que seria massa. Ens hem adonat que moltes paraules en-

cara que portin accent diacríctic podrien diferenciar-se igual si no el portaren pel contingut de l'oració. Un exemple és la paraula "os" que perfectament podem diferenciar-la pel context si és un animal (os) o una part de l'esquelet (ós).

Per això, ens pareix molt bona idea el fet de traure la majoria dels accents diacrítics perquè no són pràctics ja que si hi ha un context no és necessari cap accent per determinar el significat de la paraula. Al cap a i a la fi les llengües són per comunicar-se i com més simple més facilitat de comunicació

Joan Obregón, 4t ESO. IES Matarraña

Microretrats

Grans personatges entre naltres: Palmira Pla

Hi havia una vegada una mestra feliç que va haver d'exiliar-se al país veí quan es va veure enmig d'un conflicte bèl·lic. En aquest país va estar en un camp de refugiats i va recórrer diverses ciutats treballant per la llibertat de la seva pàtria. Però s'havia de guanyar les garrofes i va canviar la pissarra i l'esborrador per l'agulla i el fil per realitzar uniformes militars. Quina paradoxa, oferir l'abric a qui t'ha pres el teu ofici!

Durant l'exili va conèixer a qui seria el seu marit (també exiliat) i junts van patir un altre contratemps: l'ocupació del país. Ambdós van fer les amèriques on la protagonista d'aquest conte va poder treballar com a mestra una altra vegada. I molt lluny de casa seva van fer realitat un somni: van comprar una vil·la per a transformar-la en una escola lliure que va començar amb tres professors (dos dels quals eren la protagonista i el seu home) i sis alumnes que van esdevenir 800. Lamentablement, va haver de vendre l'escola i retornar al seu país d'origen perquè ell va caure greument malalt; afortunadament ella va poder continuar la tasca docent i a més a més va participar en la vida política del seu enyorat país.

Finalment, amb els diners guanyats va crear una associació per ajudar al país que la va acollir. Aquesta fundació va continuar després de la seva mort i ara també ajuda nens de la seva província. Conte contat, conte acabat. Acabat? I tant que no! Aquesta història ens pot sonar familiar actualment pel munt de persones que han de marxar dels seus països per motius de guerra i han de buscar-se la vida, com va fer la Palmira Pla, la protagonista d'aquest conte.

Natural de Queretes, va fugir a França quan

(ja us podreu imaginar alguna cosa...) la guerra civil va acabar i els nacionals van guanyar-la. Allà va conèixer al saragossà Adolfo Jimeno i van sofrir les penúries de l'ocupació del país per l'Alemanya nazi. Després van anar cap a Venèçuela on van crear l'Institut Escola Calicanto que seguia la Institució de Lliure Ensenyança. Quan van tornar (el clima tropical agreujava la malaltia de l'Alfonso), ella va treballar a Valdealgorfa mentre feia de política per la província de Castelló on va exercir després. La seva fundació Adopal ajuda joves veneçolans a estudiar a La universitat Carlos III a Madrid i també la fundació que té el seu nom ajuda els nens de la província de Terol a través de beques en centres rurals i convocatòries de premis.

Massa sovint, quan parlem sobre iniciatives de persones conegudes que contribueixen a millorar el món pensem en Shakira o Rafa Nadal, però tenim un exemple molt bo aquí a prop, al Matarranya.

Ruth Rodríguez

1r d'Avançat-Català. EOI d'Alcanyís

Centres aragonesos on s'ensenya català

CRA Ribagorça Oriental

Benavarrí, Tolba, Areny de Noguera, Montanui

GRAUS (Ribagorça)

IES Baltasar Gracián, a l'Aula de Benavarrí

CRA La Litera

Albelda, Alcampell, Castillonroi, Estopanyà

CRA Altorricón (La Llitera)

El Torricó, Algaió, Vensilló

TAMARIT DE LLITERA (La Llitera)

CEIP San Miguel • IES La Llitera

SAIDÍ (Baix Cinca)

CEIP S. Juan Bautista • Aula de primer cicle d'ESO

CRA Ribera del Cinca

Torrent de Cinca, Vilella de Cinca, Miralsot

FRAGA (Baix Cinca)

CEIP Miguel Servet • CEIP San José de Calasanz • Colegio Santa Ana (concertat) • CEIP Fraga III • CEIP Litera (barri Litera) • IES Ramón J. Sender • IES Bajo Cinca

MEQUINENSA (Baix Cinca)

SIES Mequinenza • CEIP Mª Quintana

FAIÓ (Baix Aragó-Casp)

CEIP Ntr.^a Sr.ª Del Pilar

CRA Dos Aguas (Baix Aragó-Casp)

Favara, Nonasp

MAELLA (Baix Aragó-Casp)

CEIP Virgen Del Portal • SIES de Maella

CRA Matarraña (Matarranya)

Calaceit, Massalió, la Vall del Tormo

CRA Algars (Matarranya)

Queretes, Lledó d'Algars, Arenys de Lledó, Beseit

CRA La Fresneda (Matarranya)

La Freixneda, la Portellada, Ràfels, Valljunquera.

VALL-DE-ROURES (Matarranya)

CEIP V. Ferrer Ramos • IES Matarraña

CRA Tastavins (Matarranya)

Pena-roja, Mont-roig, Fondespatla, la Sorollera

CRA Olea (Bajo Aragón/Maestrazgo)

Aiguaviva de Bergantes, la Ginebrosa, Bordón

EOI Ignacio Luzán

(Montsó, Cinca Medio)

Fraga (Baix Cinca): Extensió de l'EOI

Ignacio Luzán (Montsó)

EOI Fernando Lázaro Carreter

Zaragoza II (Saragossa)

EOI Alcañiz (Alcanyís, Bajo Aragón)